

Змест

1. ПРЫЗНАЧЭННЕ І КЛАСІФІКАЦЫЯ СРОДКАЎ.....	4
ІНДЫВІДУАЛЬнай АХОВЫ.....	4
1.1. СРОДКІ АХОВЫ ОРГАНАЎ ДЫХАННЯ.....	5
І ІХ ПРАКТЫЧНАЕ ўЖЫВАННЕ.....	5
1.2. СРОДКІ АХОВЫ СКУРЫ І ІХ УЖЫВАННЕ.....	14
2. МЕДЫЦЫНСКІЯ СРОДКІ АХОВЫ. ІХ ПРЫЗНАЧЭННЕ.....	17
СКЛАД І ПАРАДАК КАРЫСТАННЯ.....	17
3. ЗАБЕСПЯЧЭННЕ ПАСТОЎ РАДЫЯЦЫЙНАГА І ХІМІЧНАГА НАЗІРАННЯ СРОДКАМІ ІНДЫВІДУАЛЬнай.....	23
І МЕДЫЦЫНСКАЙ АХОВЫ.....	23
КАНТРОЛЬНЫЯ ПЫТАННІ.....	24

ЛАБАРАТОРНАЯ РАБОТА

Навучальныя мэты:

1. Вывучыць сродкі індывідуальнай і медыцынскай аховы, іх накопленне, магчымасці і практычнае ўжыванне.
2. Умець ацэньваць сродкі індывідуальнай і медыцынскай аховы для пас-тоў радыяцыйнага і хімічнага назірання.

1. ПРЫЗНАЧЭННЕ І КЛАСІФІКАЦЫЯ СРОДКАЎ ІНДЫВІДУАЛЬНАЙ АХОВЫ

Сродкі індывідуальнай аховы (СІА) прызначаюцца для аховы чалавека ад траплення ўнутр арганізма, на скурныя пакрывы і штодзённае адзенне радыеактыўных і атрутных рэчываў, а таксама бактэрыяльных сродкаў. Яны забяспечваюць дзеянні неваенізаваных фарміраванняў і вайсковых частак грамадзянскай абароны падчас вядзення выратавальных і іншых неадкладных прац у асяродках пашкоджання і падчас працы ў задымленых памяшканнях пры тушэнні пажараў.

Аднак матэрыялы, якія ўжываюцца для вырабу СІА, не забяспечваюць ахову ад гама-выпраменьванняў. Таму пры выкарыстанні сродкаў індывідуальнай аховы на тэрыторыях з высокім узроўнем радыяцыі неабходна старанна весці дазіметрычны кантроль за дозай апраменьвання.

Сродкі індывідуальнай аховы класіфікуюць па чатырох асноўных прыкметах: прызначэнні, прынцыпу аховы (дзеяння), спосабам вырабу і забеспячэння імі гаспадарчых аб'ектаў.

Па прызначэнні СІА падзяляюцца на сродкі аховы органаў дыхання і сродкі аховы скуры. Да сродкаў аховы органаў дыхання належаць газаахоўнікі, рэспіратары, супрацьпылавыя тканінныя маскі (СТМ-1) і ватна-марлевыя паязі. Да сродкаў аховы скуры належаць: спецыяльная вопратка, гумовы абутак, пальчаткі (рукавіцы), накідкі, плашчы, звычайная вопратка, прамочаная спецрастворамі і інш.

Па прынцепах дзеяння СІА дзеляцца на фільтравыя і ізалявальныя. Прынцып фільтрацыі палягае ў тым, што паветра, неабходнае для падтрымання жыццядзейнасці арганізма чалавека, чысціцца ад шкодных дамешак пры праходжанні яго праз сродкі аховы. Сродкі індыўідуальнай аховы ізалявальнага тыпу цалкам ізалююць арганізм чалавека ад навакольнага асяроддзя з дапамогай матэрыялаў, не пранікальных для паветра і шкодных дамешак.

Па спосабе вырабу СІА падзяляюцца на сродкі, што выраблены прамысловасцю, і сродкі, што выраблены насельніцтвам з падручных матэрыялаў.

Па спосабе забеспячэння гаспадарчых аб'ектаў сродкі індыўідуальнай аховы могуць быць табельнымі і нетабельнымі. Табельнымі сродкамі прадугледжваецца забеспячэнне аб'ектаў і неваенізаваных фарміраванняў па нормах (табелю). Нетабельныя сродкі прызначаны для забеспячэння фарміраванняў у дадатак да табельных або для іх замены.

Асабовы склад фарміраванняў, рабочыя і службоўцы атрымліваюць СІА на сваіх аб'ектах, усё астатняе насельніцтва – па месцы прапіскі ў ЖЭС (ЖЭК, дамах кіравання). Апроч таго, насельніцтва вырабляе супрацьпылавыя тканінныя маскі і ватна-марлевыя повязі.

Апроч сродкаў індыўідуальнай аховы існуюць сродкі медыцынскай аховы (дапамогі): аптэчка індыўідуальная, індыўідуальны супрацьхімічны пакет і пакет перавязачны (медыцынскі).

1.1. СРОДКІ АХОВЫ ОРГАНАЎ ДЫХАННЯ

І ІХ ПРАКТЫЧНАЕ ЎЖЫВАННЕ

Фільтравыя газаахоўнікі. З існуючых газаахоўнікаў у сістэме грамадзянскай абароны найбольшае ўжыванне знайшлі фільтравыя газаахоўнікі. Яны ахоўваюць ад траплення ў органы дыхання, вочы і на твар радыеактыўных і атрутных рэчываў, а таксама бактэрыяльных сродкаў.

Па прызначэнні фільтравыя газаахоўнікі падзяляюцца на агульнавайсковыя, грамадзянскія і прамысловыя.

Фільтравы газаахоўнік складаецца з фільтрава-паглынальнай скрыні і шлем-маскі (са злучальнай трубкай), сумкі. Фільтрава-паглынальная скрыня як сістэма ачысткі ўдыхальнага паветра канструктыўна выканана ў выглядзе цыліндра 1 (гл. малюнак). Паветра, якое ўдыхае чалавек, праз круглую адтуліну ў дне фільтрава-паглынальнай скрыні праходзіць унутры яе праз супрацьаэразольны фільтр. У фільтры затрымліваюцца ўсе аэразолі: радыеактыўны пыл, дымы і туманы атрутных рэчываў і бактэрыяльныя аэразолі. Паглынальнік, выраблены са спецыяльнага вычышчанага вугалю (які нярэдка клічуць шыхтай), затрымлівае атрутныя рэчывы (пары і газы).

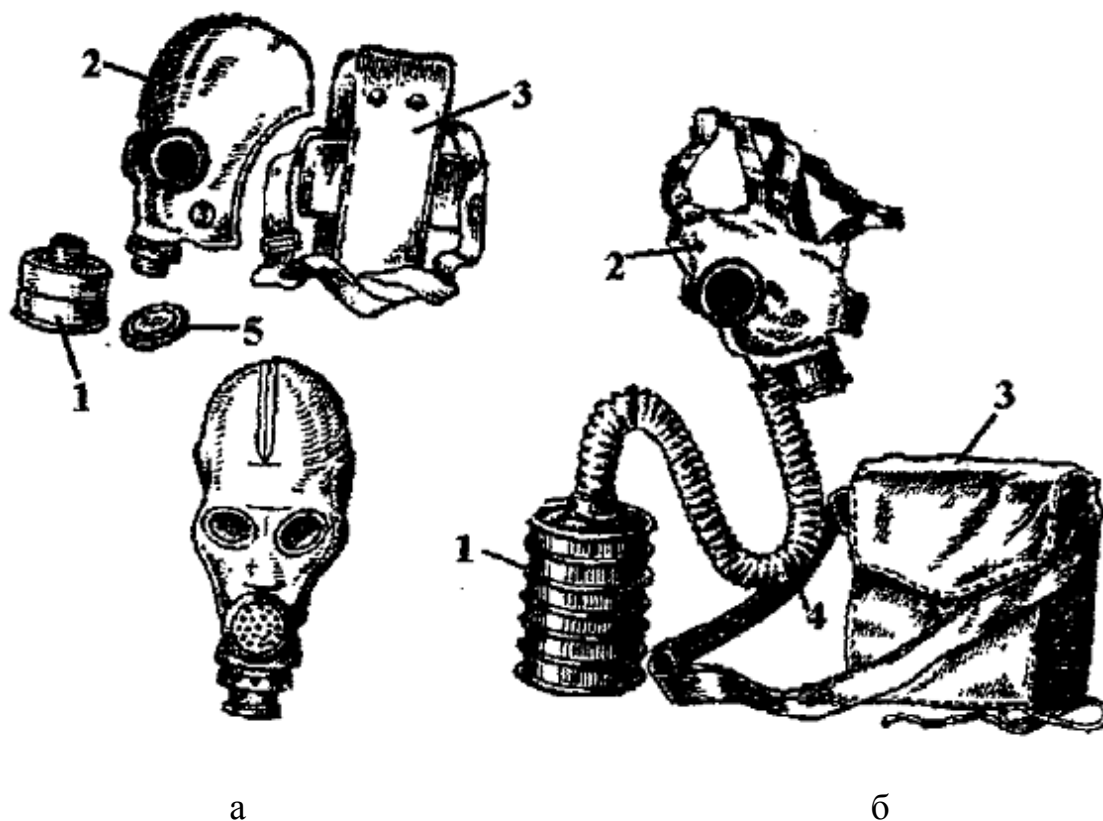
Вычышчанае паветра (праз нашрубаваную гарлавіну на версе скрыні) паступае ў тварную частку 2 газаахоўніка. Тварная частка газаахоўніка прызначаецца для ізаляцыі ад знешняга асяроддзя і падвядзення вычышчанага паветра для дыхання. Яна складаецца са шлема-маскі з двума акулярнымі вузламі, абцякальнікаў, клапаннай скрыні і злучальнай трубкі.

Шлем-маска вырабляецца з гумы, забяспечвае герметызацыю і ахову твару і вачэй ад траплення шкодных рэчываў і сродкаў. Акулярны вузел складаецца з агляднага шкельца, унутранай і знешняй абоймаў, якімі шкельца замацавана ў корпусе шлем-маскі, і прыціскальнага абруча для прымацавання незапацявальнай плёнкі 5. Абцякальнікі прызначаны для падвядзення адносна халоднага ўдыхальнага паветра. Унутры скрыні ёсць адзін клапан уваходу і два клапана выхаду паветра (асноўны і дадатковы).

Пры неабходнасці захавання гучнасці мовы людзей, якія працуюць у газаахоўніку, у тварнай частцы ўстаноўлена мембранная скрыня. Яна складаецца з корпуса, гумовага абруча, мембраны, апорнага абруча фланца вечкі. У гэтых выпадках газаахоўнікі забяспечваюцца скрынямі з запаснымі мембранамі.

Шлемы-маскі выпускаюцца пяці ростаў, а шлемы-маскі з мембраннай скрыняй – чатырох ростаў. Шлем-маска злучаецца з фільтрава-паглынальнай скрыняй (газаахоўнік ГГ-5) з дапамогай шрубаванага патрубкі, прымацаванага да клапаннай скрыні, і нашрубаванай гарлавіны на вечцы фільтрава-паглынальнай

скрыні.

Фільтравыя газахоўнікі:
а – ГГ-5; б – ГГ-5м

Сумка для газахоўніка 3 прызначаецца для захоўвання і нашэння газаахоўніка. У газаахоўніка, які мае шлем-маску, сумка мае адно аддзяленне для фільтрава-паглынальнай скрыні і шлема-маскі. У камплект газаахоўніка ўваходзіць скрыня з незапацявальнымі плёнкамі для засцярогі шкельцаў акулераў ад запацявання, а таксама ўцяпляльныя абшэўкі.

Надзейнасць працы газаахоўніка забяспечваецца правільным падборам тварнай часткі па росту. Слушна падбраная тварная частка павінна шчыльна прылягаць да твару (не выклікаючы болю), надзейна забяспечваць герметычнасць, і, адпаведна, ахову ва ўмовах заражанасці атмасфернага паветра.

Для падбору росту шлема-маскі трэба вымераць галаву па замкнёнай лініі, якая праходзіць праз макушку, шчокі і падбародак. Вымярэнні акругляюць да 0,5 см (табл. 1). Рост пазначаны на падбародкавай частцы шлема-маскі.

Для кантролю спраўнасці газаахоўніка неабходна праверыць яго на герметычнасць агулам. Для гэтага належыць надзець шлем-маску, а адтуліну ў дне фільтрава-паглынальнай скрыні заторкнуць коркам або захінуць далонню. Адсутнасць паступлення паветра пры спробе глыбокага ўдыху пад шлем-маску сведчыць пра спраўнасць газаахоўніка. Калі ж паветра паступае, то газаахоўнік трэба аглядзець паўторна. Канчаткова газаахоўнік правяраюць у намёце (памяшканні) з атрутным рэчывам (хлорпікрынам). Пасля праверкі газаахоўнік кладуць у сабраным выглядзе ў сумку.

Табліца 1

Роставыя інтэрвалы, см

Рост	ВМ – 41М, ВМ – 62	НМС
0	Да 63,0	Да 61,0
1	63,5–65,5	61,5–64,0
2	66,0–68,0	64,5–67,0
3	68,0–70,0	67,5 і больш
4	71,0 і больш	

Фільтрава-паглынальная скрыня не забяспечвае ахову ад угарнага газу, для ачысткі ад яго выкарыстоўваецца гапкалітавы патрон. Гапкалітавы патрон з'яўляецца металічнай (цыліндрычнай формы) скрыняй з дзвюма нашрубаванымі гарлавінамі: знізу – унутраная разьба для далучэння да фільтрава-паглынальнай скрыні, зверху – знешняя разьба – да тварнай часткі газаахоўніка. Ва ўнутраным аб'ёме гапкалітавага патрона знаходзяцца асушальнік і гапкаліт. Паветра сумесі з вокісам вугляроду, праходзячы праз асушальнік, вызваляецца ад вадзяных пароў. У пласце гапкаліту вокіс вугляроду, далучаючы да сябе кісларод з ўдыхальнага знешняга паветра, ператвараецца ў неатрутны вуглякіслы газ. Гэтая рэакцыя надзейна працякае пры дадатных тэмпературах. Пры зніжэнні тэмпературы да 0°C ахоўнае дзеянне гапкаліту змяншаецца, а пры тэмпературы ад -10 да -15°C і ніжэй зусім спыняецца. Гапкалітавы патрон лічыцца выкарыстаным, калі ён прапрацаваў 80-90 хв і пры гэтым яго вага перавысіла вагу, пазначаную на патроне, на 20 г.

Апошнім часам наўзамен газаахоўніка ГГ-5 пачаў паступаць новы грамадзянскі газаахоўнік ГГ-7. Ён прызначаны для аховы органаў дыхання ад пароў атрутных рэчываў нервова-паралітычнага і агульнаатрутнага дзеяння, радыеактыўных рэчываў, а таксама кропель атрутных рэчываў скурнаваласеннага дзеяння.

Газаахоўнік ГГ-7 мае дзве мадыфікацыі ГГ-7В і ГГ-7ВМ. У ГГ-7В тварная частка мае прыстасаванне для прыёму вады праз гумовую трубку, якая праходзіць праз маску. У газаахоўніку ГГ-7ВМ маска мае акулярны вузел у выглядзе трапецападобных выгнутых шкельцаў, якія ствараюць спрыяльныя ўмовы для працы з аптычнымі прыборамі.

Для грамадзянскіх газаахоўнікаў ГГ-7 і ГГ-5 распрацаваны дадатковыя патроны ДПГ-1 і ДПГ-3. Яны прызначаюцца для аховы ад аміяку і дыметыламіну, а таксама павелічэння тэрміну ахоўнага дзеяння грамадзянскіх і дзіцячых газаахоўнікаў ад хімічна небяспечных рэчываў.

Прамысловасцю пачаў выпускацца патрон ахоўны ўніверсальны (ПАУ). Ахоўны патрон – гэта найноўшы сродак аховы (на сённяшні дзень) органаў дыхання ад хімічна небяспечных рэчываў, якія змяшчаюцца ў паветры ў выглядзе газаў, пароў ды аэразоляў. Ён выкарыстоўваецца ў камплекце з тварнымі часткамі фільтравых газаахоўнікаў ГГ-7 і ГГ-5 сумесна з супрацьаэразольным фільтрам. Фільтр з большага ўжываецца для аховы ад пылу і дыму, то бок грубых аэразоляў.

Ізалявальныя газаахоўнікі. Ахоўнае дзеянне ізалявальных газаахоўнікаў заснавана на поўнай ізаляцыі органаў дыхання ад знешняга асяроддзя. Іх выкарыстоўваюць у тым выпадку, калі ў паветры недастаткова кіслароду. Неабходнае для дыхання паветра ўзбагачаецца кіслародам з рэгенератыўнага патрона, які змяшчае перакіс і надперакіс натрыю. На такім прынцыпе працуюць ізалявальныя газаахоўнікі тыпу ІГ-4, ІГ-5, ІГ-46 і іншыя.

У газаахоўніках тыпу КІГ-7, КІГ-8 неабходны кісларод падаецца з балонаў. Ізалявальны газаахоўнік складаецца з: тварнай часткі, рэгенератыўнага пат-

рона, дыхальнага меха і сумкі.

Прамысловыя газаахоўнікі прызначаюцца для аховы ад моцнадзейных атрутных рэчываў. Канструктыўна яны адрозніваюцца ад фільтравых газаахоўнікаў скрыняй, якая ў залежнасці ад наяўнасці ў ёй спецыяльнай шыхты, што ўлоўлівае толькі некаторыя атрутныя рэчывы, афарбоўваецца ў пэўны колер (табл.2).

Табліца 2

Класіфікацыя прамысловых газаахоўнікаў

Тып скрыні	Афарбоўка	Ад якіх рэчываў ахоўвае
А	Карычневая	Бензін, газа, ацэтон, бензол, талуол, ксілол, серавуглярод, спірты, эфіры, анілін
В	Жоўтая	Сярністы ангідрыд, хлор, серавадарод, сінільная кіслата, вокіслы азоту, фасген
Г	Жоўта-карычневая	Металічная ртуць і яе злучэнні
Д	Блакітная	Сярністы ангідрыд
Е	Чорная	Мыш'яковісты і фосфарысты вадарод
К	Зялёная	Пары аміяку
КД	Шэрая	Сумесь серавадароду і аміяку
СО	Белая	Вокіс вугляроду
КВ	Жоўта-шэрая	Сумесь двухвокісу азоту і аміяку
СОХ	Ахоўная	Вокіс вугляроду, хлор, вытворчы пыл
М	Чырвоная	Ад усіх вышэйпералічаных рэчываў, але з меншымі ахоўнымі здольнасцямі
БКФ	Ахоўная	Кіслыя газы, мыш'яковісты вадарод, дым, пыл, атрутныя туманы

Фільтрава-паглынальная скрыня мае, апроч шыхты, фільтр, які затрымлівае ўсе аэразолі. Дзеля адрознення гэтых скрыні адзначаны на пярэдняй частцы белай вертыкальнай рысай.

Распрацаваны і запушчаны ў серыю модульны прамысловы газаахоўнік ГПФМ-92 – гэта адзін з найноўшых газаахоўнікаў, які мае значныя перавагі пе-

рад іншымі. Ён можа выкарыстоўваць адзін фільтравы элемент або два. У першым выпадку скрыня мацуецца непасрэдна да маскі, а ў другім – праз злучальную трубку. Для ачысткі ад аэразоляў да іх можа падлучацца дадатковы фільтравы элемент. Колькасць камбінацый зборкі залежыць ад патрэбы.

Правілы карыстання прамысловымі газаахоўнікамі аналагічныя правілам карыстання грамадзянскімі і агульнавайсковымі газаахоўнікамі.

Дзіцячыя газаахоўнікі прызначаны для аховы органаў дыхання дзяцей. Існуюць наступныя тыпы газаахоўнікаў:

ДГ-6М – дзіцячы газаахоўнік, тып шосты, малы. Мае чатыры росты для дзяцей 1,5–12 гадоў;

ДГ-6 – дзіцячы газаахоўнік, тып шосты. Мае пяць ростаў для дзяцей старэйшага ўзросту;

ГДФ-7 – газаахоўнік дзіцячы фільтравы, тып сёмы, мае пяць ростаў для малодшага і старэйшага ўзросту;

ГДФ-Д – газаахоўнік дзіцячы фільтравы, дашкольны. Мае чатыры росты для дзяцей 1,5–7 гадоў;

ГДФ-Ш – газаахоўнік дзіцячы фільтравы, школьны, мае чатыры росты для дзяцей 7–17 гадоў.

Цяперашнім часам распрацаваны і выпускаюцца прамысловасцю новыя дзіцячыя газаахоўнікі ГДФ-2Д і ГДФ-2Ш. Газаахоўнік дзіцячы фільтравы дашкольны ГДФ-2Д прызначаны для дзяцей ад 1,5 да 7 гадоў, а ГДФ-2Ш (школьны) – для дзяцей ад 7 да 17 гадоў. Падборка дзіцячых газаахоўнікаў ажыццяўляецца гэткім жа чынам, як і газаахоўнікаў ГГ-7.

Камера ахоўная дзіцячая КАД-4 (маса 4,1 кг) прызначаецца для дзяцей да 1,5 гадоў і з'яўляецца аб'ёмам, абмежаваным з бакоў дыфузійным кардонам, які забяспечвае ачыстку заражанага паветра. У пярэдняй частцы камеры маюцца два вокны з устаўленымі ў іх цэлулоідавымі пласцінамі, праз якія можна сачыць за паводзінамі дзіцяці, у задняй частцы – мехпадобны з разрэзам прыёмнік; праз яго дзіця трапляе ў камеру. Камеру можна насіць на плячы з дапамогай

плечавага паса, а таксама вазіць на шасі дзіцячага вазка або на санках.

Камера КАД-6 у адрозненне ад КАД-4 дадаткова мае накідку ад атмасферных ападкаў і пакет для выкарыстанай бялізны. Час знаходжання дзіцяці ў камеры КАД-6 – да 6 гадзін, пры тэмпературы знешняга паветра ад -10 да +26°C.

Рэспіратары. Больш простым па будове сродкам аховы органаў дыхання ад радыеактыўнага, вытворчага і іншых відаў пылу з'яўляюцца рэспіратары. Прамысловасць выпускае рэспіратары для вытворчых мэтай: У-2К, ШБ-1, ПРШ-2-59, РУ-60, РПП-57, Ф-62Ш, ПРБ-5 і іншыя, а таксама для грамадзянскай абароны: Р-2 і Р-2Д. Рэспіратары могуць быць выкарыстаны таксама для аховы ад бактэрыяльных сродкаў, што знаходзяцца ў паветры ў выглядзе аэразоляў.

Рэспіратар У-2К. Знешні выгляд

Рэспіратары не ахоўваюць вочы ад атрутных рэчываў. Для аховы вачэй неабходна ўжываць акуляры, якія выключаюць трапленне пылу ў вочы.

Рэспіратар РУ-60М. Знешні выгляд

Памер рэспіратара падбіраецца па вышыні твару (адлегласць паміж кропкай найбольшага паглыблення пераносся і найніжэйшай кропкай падбародка), у міліметрах:

Вышыня твару, мм	99–109	109–119	болей
Памер рэспіратара	1	2	3

Рэспіратар Ф-62Ш. Знешні выгляд

Зараз распрацаваны і з'яўляюцца запатрабаванымі рэспіратары супрацьга-

завыя (газапылаахоўныя). Яны лягчэй, прасцей і зручней у карыстанні за газаахоўнік, аднак ахоўваюць органы дыхання толькі пры канцэтрацыі шкодных рэчываў не болей за 10–15 ГДК. Вочы, твар застаюцца адкрытымі. Ужываць іх для аховы ад хлору, сінільнай кіслаты і іншых высокатаксічных рэчываў забараняецца. Прамысловасцю выпускаюцца рэспіратары тыпаў РСГ-67 і РУ-60М. РСГ-67 ахоўвае органы дыхання ад уздзеяння парагазападобных шкодных рэчываў, што прысутнічаюць у паветры. РУ-60М рэкамендуецца выкарыстоўваць пры павышаных канцэтрацыях пылу ў паветры.

Найпрасцейшыя сродкі аховы органаў дыхання. Апроч сродкаў аховы органаў дыхання, што вырабляюцца прамысловасцю, ва ўмовах радыеактыўнага заражэння могуць быць ужытыя найпрасцейшыя сродкі аховы. Такімі сродкамі з'яўляюцца супрацьпылавыя тканінныя маскі (СТМ-1) і ватна-марлевыя паязі (ВМП). Яны забяспечваюць ахову ад радыеактыўнага пылу і бактэрыяльных сродкаў.

Усе сродкі аховы органаў дыхання неабходна трымаць спраўнымі і падрыхтаванымі да выкарыстання.

1.2. СРОДКІ АХОВЫ СКУРЫ І ІХ УЖЫВАННЕ

Прызначаюцца для аховы скуры чалавека (апроч твару, закрытага газаахоўнікам) ад непасрэднага кантактавання з радыеактыўнымі і атрутнымі рэчывамі, а таксама бактэрыяльнымі сродкамі. У залежнасці ад ужытых матэрыялаў і канструктыўных асаблівасцяў сродкі аховы скуры маюць свае асаблівасці. Па прынцыпе ахоўнага дзеяння сродкі аховы скуры падзяляюць на ізалявальныя і фільтравыя.

Ізалявальныя сродкі забяспечваюць ахову ад траплення на адкрытыя ўчасткі скуры і паўсядзённае адзенне радыеактыўных і атрутных рэчываў у кропельна-вадкім стане, а таксама бактэрыяльных сродкаў. Гэтыя сродкі вырабляюць з прагумаванай тканіны і ўжываюць пры працяглым знаходжанні людзей на заражанай мясцовасці, пры правядзенні дэактывацыйных, дэгазацыйных і

дэзінфекцыйных прац у асяродках пашкоджання і зонах заражэння. Да ізалявальных сродкаў аховы скуры належаць: лёгкі ахоўны касцюм Л-1, ахоўны камбінезон і касцюм, а таксама агульнавайсковы ахоўны камплект.

Фільтравыя сродкі ахоўваюць скурныя покрывы чалавека ад атрутных рэчываў у парападобным стане, ад радыеактыўнага пылу, а таксама ад бактэрыяльных сродкаў у аэразольным стане.

Зазвычай, сродкі аховы скуры ўжываюцца для асабовага складу фарміраванняў грамадзянскай абароны пры выкананні імі разведвальных, выратавальных і іншых прац.

Пазначаныя ў табліцы тэрміны знаходжання ў сродках аховы скуры (табл. 3) прыведзены пры наяўнасці неспрыяльнай умовы – непасрэднага ўздзеяння сонечных промняў. Пры працы ў цені, пахмурным або ветраным надвор'і, а таксама для трэніраваных фізічна здаровых людзей гэтыя тэрміны могуць быць павялічаны ў 1,5 разы. Для павелічэння часу працы ў ахоўных касцюмах пры тэмпературы вышэй за 15°C ужываюць вільготныя экрануючыя (астуджальныя) камбінезоны з баваўнянай тканіны, якія апрабуюць на ахоўнае адзенне і перыядычна змочваюць, што забяспечвае астуджэнне сродкаў аховы. Пры тэмпературы навакольнага паветра да 25°C экрануючы камбінезон змочваюць праз 2,0–2,5 гадзіны, звыш 25°C – праз 1,0–1,5 г. Перыядычнае змочванне дае магчымасць павялічыць працоўны час да 6–8 г. Для зняцця ахоўнага адзення расшпільваць зашпількі і кнопкі, развязваюць завязкі ў ахоўных пальчатках. Пры адсутнасці ахоўных пальчаткаў здымаюць ахоўнае адзенне з яго ўнутранага боку. Пры зняцці ботаў або панчоў становяцца на незаражанае месца. Пасля здымання ахоўнае адзенне неабходна засцерагаць ад разнастайных механічных пашкоджанняў, а ў выпадку іх выяўлення – адзенне рамантуюць.

Тэрміны знаходжання ў ахоўным адзенні

Тэмпература знешняга паветра, °С	Без вільготнага экрануючага камбінезона	З вільготным экрануючым камбінезонам
Плюс 30 і болей	10 – 20 хв	1,0 – 1,5
25 – 29	Да 30 хв	1,5 – 2,0 г
20 – 24	Да 45 хв	2,0 – 2,5 г
15 – 19	Да 2 г	Болей за 3 г
0 – 15	Болей за 3 г	–
Мінус 10 – 0	Болей за 3 г	–
Меней за мінус 10	Болей за 3 г	–

Найпрасцейшыя сродкі аховы скуры. Да іх належыць вытворчае (разнастайныя «спяцоўкі») і звычайнае штодзённае адзенне і абутак. Гэтыя сродкі аховы скуры могуць быць выкарыстаны ў выпадку выхаду людзей з зон радыеактыўнага, хімічнага і бактэрыялагічнага заражэння.

Паляпшэнне ахоўных уласцівасцяў вытворчага і штодзённага адзення, а таксама сподняй бялізны ад уздзеяння пароў і аэразоляў атрутных рэчываў дасягаецца прамочваннем іх спецыяльным растворам дзвюх рэцэптур.

Першая рэцэптура. Водны раствор на аснове сінтэтычных мыйных сродкаў АП-7, АП-10, «Навіна», «Дон» і інш. Для атрымання 2,5 л раствора бяруць 0,5 л АП-7 або АП-10 і 2 л вады, падцэпленай да 40–50°C, старанна перамешваюць цягам 3–5 хв да атрымання аднастайнага светла-жоўтага раствора. Пры выкарыстанні парашку ў 2,5 л вады (тэмпература вады 40–50°C) раствараюць 500 г сінтэтычных мыйных сродкаў, старанна перамешваюць да атрымання аднастайнага раствора.

Другая рэцэптура. Мыльна-алейную эмульсію аб'ёмам 2,5 л гатуюць у такой паслядоўнасці: 250–300 г здробненага гаспадарчага мыла раствараюць у 2 л гарчай вады (тэмпература 60–70°C). Пасля растварэння мыла ў раствор уліваюць 0,5 л расліннага (сланечнікавага, баваўнянага і інш) або мінеральнага алею

(машыннага, трансфарматарнага і інш.) У атрыманы раствор змяшчаюць падрыхтаваны для прамочвання камплект адзення, дамагаючыся раўнамернасці яго змочвання, дзеля чаго камплект выварочваюць навыварат і зноў апускаюць у раствор. Прамочаны камплект крыху адціскаюць і высушваюць на адкрытым паветры. Прыведзеная рэцэптура прамочвання не разбурае адзенне, палягчае дэактывацыю і дэгазацыю.

Пасля выхаду з зоны заражэння, захоўваючы асцярожнасць, ахоўнае адзенне хутка здымаюць і не пазней чым праз гадзіну абеззаражваюць. Абеззаражанае і вымытае ахоўнае адзенне (пасля апрацоўкі прамочвальным раствором) можна выкарыстоўваць ізноў.

Найпрасцейшыя сродкі аховы скуры служаць масавым сродкам аховы ўсяго насельніцтва і ўжываюцца пры адсутнасці табельных сродкаў.

2. МЕДЫЦЫНСКІЯ СРОДКІ АХОВЫ. ІХ ПРЫЗНАЧЭННЕ, СКЛАД І ПАРАДАК КАРЫСТАННЯ

Пры знаходжанні людзей на заражанай мясцовасці патрабуецца іх медыцынская ахова ад уздзеяння радыеактыўных ці хімічных рэчываў і бактэрыяльных сродкаў.

Медыцынскія сродкі аховы прадухіляюць наступствы радыеактыўнага перапраменьвання, аслабляючы праявы прамянёвай хваробы, забяспечваюць хутчэйшае аказанне першай (далекарнай) дапамогі.

Медыцынскія сродкі аховы з'яўляюцца: аптэчка індывідуальная (АІ-2), індывідуальны супрацьхімічны пакет (ІСП-8), пакет перавязачны або медыцынскі (ППМ).

Аптэчка індывідуальная АІ-2 утрымлівае медыцынскія сродкі для прадухілення ці аслаблення пашкоджанняў ад фосфарарганічных атрутных рэчываў, бактэрыяльных сродкаў, радыеактыўных рэчываў і аказання самадапамогі ці ўзаемадапамогі пры раненнях і апёках (для суцішэння болю).

Аптэчка індывідуальная АІ-2. Знешні выгляд

Унутры аптэчкі ёсць сем гнёздаў (умоўная нумарацыя злева направа), у якіх знаходзяцца шпрыц-цюбік і сем пеналаў (табл. 4).

Табліца 4

Нумар гнязда	Назва прэпарата	Прызначэнне прэпарата	Спосаб ужывання прэпарата
1	2	3	4
№ 1	Прамедол (у цюбіку)	Болесуцішальны сродак	Пры пераломмах, вялікіх ранах і апёках
№ 2	Тарэн (6 таблеток)	Для прадухілення (аслаблення) пашкоджання фосфарарганічнымі рэчывамі	Па адной таблетцы па сігнале грамадзянскай абароны «Хімічная трывога»
№ 3	Сульфадыметаксін (15 таблеток)	Супрацьбактэрыяльны сродак	Пры з'яўленні страўнікава-кішачных разладжанняў
№ 4	Цыстамін (12 таблеток)	Радыеахоўны сродак №1	Пры пагрозе радыеактыўнага апраменьвання па 6 таблеток за прыём
№ 5	Тэтрацыклін (10 таблеток)	Супрацьбактэрыяльны сродак	Пры пагрозе або бактэрыяльным заражэнні па 5 таблеток
№ 6	Калій ёдзісты (10 таблеток)	Радыеахоўны сродак №2	Пры пагрозе радыеактыўнага апраменьвання па 5 таблеток
№ 7	Этаперазін (5 таблеток)	Супрацьванітны сродак	Адразу пасля апраменьвання па адной таблетцы

Аптэчка індывідуальная АІ-4 – распрацавана для замены аптэчкі АІ-2, яка не адказвае сучасным патрабаванням і ў цяперашні час адгружаецца вытворцамі ў паўпустым выглядзе (адсутнічае болесуцішальны сродак, сродак пры атручванні ФАР, радыеахоўны сродак №1 – цыстамін). З'яўляецца штатным сродкам аказання сама- і ўзаемадапамогі ў выпадку раненняў або пашкоджання зброяй масавага знішчэння.

Аптечка индивидуальная AI-4. Знешні вигляд

Комплектація:

- болесуцішальны сродак (гнездо №1, пенал без афарбоўкі. Ужываецца пры пераломмах, вялікіх ранах і апёках. Адно таблетку на прыём);
- сродак пры атручванні АХНР (гнездо №2, пенал жоўта-зялёнага колеру. Прымаецца па 1 капсуле за 20–30 хвілін да ўваходжання ў зону задымлення (загазаванасці), пры высокай рызыцы інгаляцыі СО, у падпаленым лесе, у перыяд правядзення прац па ліквідацыі і тушэння саміх пажараў, выратавання пацярпелых);
- сродак пры атручванні ФАР (гнездо №3, шпрыц-цюбік з чырвонай вечкай. Для нутрацяглічнага выкарыстання. Прымаецца па сігнале ГА);

- радыеахоўны сродак №1 (гнездо №4, пенал малінавага колеру. Прымаецца змесціва пеналу за 15–20 хвілін да меркаванага апраменьвання);
- радыеахоўны сродак №2 (гнездо №5, пенал белага колеру. Прымаецца дарослымі і дзецьмі па 1 таблетцы да меркаванага апраменьвання або на працягу 30 хвілін пасля апраменьвання. Далей па 1 таблетцы штодня пасля выпадзення радыеактыўных ападкаў. Дзецям да 2 гадоў па 1/3 таблеткі);
- супрацьбактэрыяльны сродак №1 (гнездо №6, пенал без афарбоўкі. Змесціва пеналу прымаецца пры пагрозе або бактэрыяльным заражэнні, а таксама пры ранах і апёках, запіваючы вадой. Дзецям да 8 гадоў забаронены, ад 8 да 12 гадоў – 1 капсула на прыём);
- супрацьбактэрыяльны сродак №2 (гнездо №7, пенал без афарбоўкі. Прымаецца пасля апраменьвання пры ўзнікненні страўнікава-кішачных разладжанняў па 1 таблетцы 2 разы на суткі. Дзецям забаронены);
- супрацьванітны сродак (гнездо №9, пенал блакітнага колеру. Прымаецца па 1 таблетцы адразу пасля апраменьвання. Дзецям ад 6 гадоў па 1/2 таблеткі);
- рэзервовы антыдот ФАР (антыаксідантны сродак, гнездо №8, пенал чырвонага колеру. Прымаецца змесціва пеналу па сігнале ГА. Дзецям 5–12 гадоў па 1 таблетцы).

Выкарыстоўваюць медыцынскія сродкі аптэчкі ў дакладнай адпаведнасці з наяўнай інструкцыяй.

Індывідуальны супрацьхімічны пакет прызначаны для ажыццяўлення частковай санітарнай апрацоўкі і дэгазацыі. Ён з'яўляецца мяшочкам з сінтэтычнага матэрыялу, наверху якога ёсць лінія ўскрыцця абалонкі пакета. Пакет змяшчае адзін флакон з дэгазуючым растворам і чатыры ватна-марлевыя тампоны.

Індывідуальны супрацьхімічны пакет. Знешні выгляд

Гэтымі тампонамі, папярэдне змочанымі дэгазуючым растворам з флакона, прымаюць атрутныя рэчывы з адзення і абутку. Падчас прымання кропель атрутнага рэчыва (АР) са скурнага покрыву спачатку трэба акуратна (без размазвання) прамокнуць кроплю кавалачкам ваты, а пасля гэтага старанна працерці ватна-марлевым тампонам, змочаным дэгазуючым растворам.

Дэгазуючы раствор – атрутны і небяспечны для вачэй. Пры апрацоўцы скуры чалавека можа ўзнікнуць адчуванне пякоты, якое хутка праходзіць без наступстваў для самаадчування.

Пры адсутнасці індывідуальнага супрацьхімічнага пакета кроплі АР можна прыняць тампонам з ваты, рыззя ці паперы. Пашкодзаныя месцы на скуры затым дбайна прамываюць праточнай вадой з мылам.

Дэгазуючы раствор можна прыгатаваць з сумесі 3%-га раствора перакісу вадароду з 3%-м растворам пякучага натару, узятых у роўных аб'ёмах, або з 3%-га раствора перакісу вадароду і 150 г канторскага сілікатнага клею (з разліку 1 л).

Пакет перавязачны або медыцынскі (ППМ) складаецца з бінта, дзвюх ватна-марлевых падушчак, шпількі і чохла. Пры неабходнасці пакет раскрываюць, вымаюць бінт і дзве стэрыльныя падушчкі, не датыкаючыся рукамі да іх унутранага боку. На параненую паверхню (пры навывётным раненні – на

тыя, эфектыўнасць якіх будзе дастатковай для аховы асабовага складу.

Улічваючы розныя ўздзеянні радыяцыйных і хімічных рэчываў на арганізм чалавека, сродкі індывідуальнай і медыцынскай аховы належыць ацэньваць асобна для радыяцыйнага і хімічнага пастоў.

Зыходнымі данымі для ацэньвання сродкаў аховы з'яўляюцца:

- тыпы радыеактыўных і моцнадзейных атрутных рэчываў, якія вызначаюць радыяцыйнае і хімічнае становішча;
- ўзроўні радыяцыйнага заражэння і хімічнага забруджвання;
- веданне магчымасцяў сродкаў індывідуальнай і медыцынскай аховы.

На падставе зыходных даных вызначаюцца віды і тыпы сродкаў: для аховы органаў дыхання, скурнага покрыва і медыцынскай дапамогі. Кожны з трох відаў сродкаў ацэньваецца асобна: спачатку для радыяцыйнага, а затым хімічнага пастоў назірання. Таксама ацэньваецца пэўны тып сродку і абгрунтоўваецца неабходнасць мець яго на тым ці іншым пасце назірання.

КАНТРОЛЬНЫЯ ПЫТАННІ

1. Асноўныя прыкметы класіфікацыі сродкаў індывідуальнай аховы.
2. Прынцыпы працы фільтравых і ізалявальных газаахоўнікаў.
3. Парадак падбору шлема-маскі газаахоўніка.
4. Парадак праверкі спраўнасці газаахоўніка.
5. Прызначэнне гапкалітавага патрона і спосаб яго ўжывання.
6. Прызначэнне рэспіратараў і найпрасцейшых сродкаў аховы органаў дыхання.
7. Пералічыце фільтравыя і ізалявальныя сродкі аховы скуры.
8. Прызначэнне сродкаў медыцынскай дапамогі і парадак карыстання імі.
9. Прызначэнне пастоў радыяцыйнага і хімічнага назірання.